

naučil, ko sem enkrat kradel. Ko sem stanoval v podstrešni sobi pod korci in se ubijal z učenjem, sem spoznal mnogo, mnogo. Skromnosti sem se učil iz lesene kapucinske skledice, polne juhe iz zelenjave in makaronov, zabeljene z ribjo mastjo. Potrpežljivosti, ko sem hodil k večerji pol ure daleč in se vračal lačen nazaj... Ne hvalim se, ampak to je moje bogastvo, vsebina mojega življenja.

Še in še! Koliko so mi dali ljudje, da sem komaj nosil, vendar sem vzel vse... Nekoč jim odgovorim in se jim zahvalim; tako grozno mnogo imam povedati ljudem... Tri dni sem moral nekoč čakati na nezvesto deklino po šest ur, da sem potem zvedel, kako grdo je biti ponižan. In tako so me poučili o vsem, o lastni nevednosti in samoljubju, o zlobi in hinavstvu. Leta so bila hip, v meni je vrelo...

Postal sem to, kar sem, in takrat sem spoznal, da nisem nič, da je vse prazno krog mene in v meni. Življenje mi je dajalo isto kot prej, vse drugo nagrada, da se more za silo živeti. Blagoslavljal sem samoto... samo nekaj mora biti poleg človeka, tako nekaj kot tiktakanje stenske ure, sicer človeka ubije... Videl sem smeh lahkoživca in sovražil njegovo kulturo umiranja in puščobe... Spoznanje mi je dalo družino, ki je rodila zopet nebroj spoznanj... Ali je dosti? Moje bogastvo je silno, nepreračunljivo in še vedno ga kopičim z obrestmi vred. In da nimam ničesar zapisati? Moj Bog, da bi ne imel česa zapisati?... Kje je pero? Plamen sveče je plav.

Tedaj, oporoko... Žeja me in čaj je mrzel. Zdi se mi, da se bo pričela silovita noč, da bodo teptali po meni, rvali po možganih... Tedaj: 'Ženi zapuščam spoznanje'...

Vse to je ironija. Teža ne morem zapustiti. To je tako moja last, da je ne morem podariti nikomur. Ko sem gromadil spoznanja, sem vedno gledal tja nekam: za tem pride nekaj, da bom vzravnal tilnik, da se bo moji ženi zjasnil pogled, hčerki razveselilo oko — tisti solnčni dnevi. Ali ni vse to temelj za zgradbo solnčnega dne, ko ne bo treba dva meseca skrbeti, da kupimo železno

peč, čevlje, obleko, ne bo treba celi družini enkrat manj jesti, da se kupi knjiga?

Pravljice sem sanjal tedaj, ko sem govoril ženi o načrtih, čutil, da mi rastejo peroti, dahnil ime Dunaj — še mi ni bilo dovolj spoznanj! — Ko pa sem sedel, da zapišem pesem, je nastal proračun za prihodnji mesec... Priznanja sem zatikal za stenski koledar, kot prileplja kmet podobice na zid, in od tam se me gledala topo, neumno in lačno, jaz pa sem se jim režal. Zakaj v svetovni vojni sem spoznal, da je navsezadnje cena olja ali kruha bolj važna, kot vprašanje orienta ali katerikoli filozofski problem. To je bridko, kot je bridko, da mora biti človek s svojima dvema beraškima stanovoma odvisen od tistega, ki ga najbolj sovraži, ali pa tudi ni bridko, ko pomisli, koliko generacij je jedlo od aplavzov in je nazadnje celo zabavno, ko me sreča človek in vpraša: 'Ta vsotica! Kako živiš?' — Še iz groba bi mu odgovoril: 'Izvrstno!'

To je moje življenje in njega vsebina. Ali nisem dajal samo sam sebi? Toži me žena, otrok, toži me človeštvo... Da, moja oporoka! Moja oporoka obsega samo nekaj besed, nekaj kratkih besed: 'Jaz nimam nikomur ničesar zapustiti, prav ničesar!'...

Ali se ne reži tam v krizantemah? Če nisem nikdar verjel, da se je Lutru prikazal hudič, se vendar tam v krizantemah reži. Bele, velike oči, bela usta... Kaj se režiš? Jaz nimam nikomur ničesar zapustiti! Ne reži se, ampak pojdi in povej vsem mladim ljudem, zdravim, bolnim in umirajočim, naj skušajo spisati oporoko, in ko bodo njih lasje sivi, bo zemlja v cvetju... Da! Odkod ste se vzeli vi, ljudje; kaj mi hočete?«

»Pomirite se, lezite!«

»Jaz ne smem umreti... Mnogo imam storiti, ljudje, silno mnogo; dajte mi popirja, ono knjigo!«...

»Saj ne umrjete! Čaja morda... Naslonite se!«

»Kaj jočete? Izpraznite vazo! Kaj vi veste, da ne bom umrl in zakaj! Jaz vem! — Zaprite vrata dobro, da ne pridejo deklice, in vi, kaj nameravate z menoj? Vi ste si izmislili smrt! Izpraznite vazo! Zažnite okno, da ne slišim strelav smrti... Kajti jaz vem, zakaj ne smem umreti...«

Pepelnična.

Srce je moje grob,
in mora biti grob,
kaj v njem je zakopanih
cvetov nikomur znanih.

Bi rado z živo silo
se včasih odklenilo
od radostnih tesnob,
pa mora biti grob.

Silvin Sardenko.